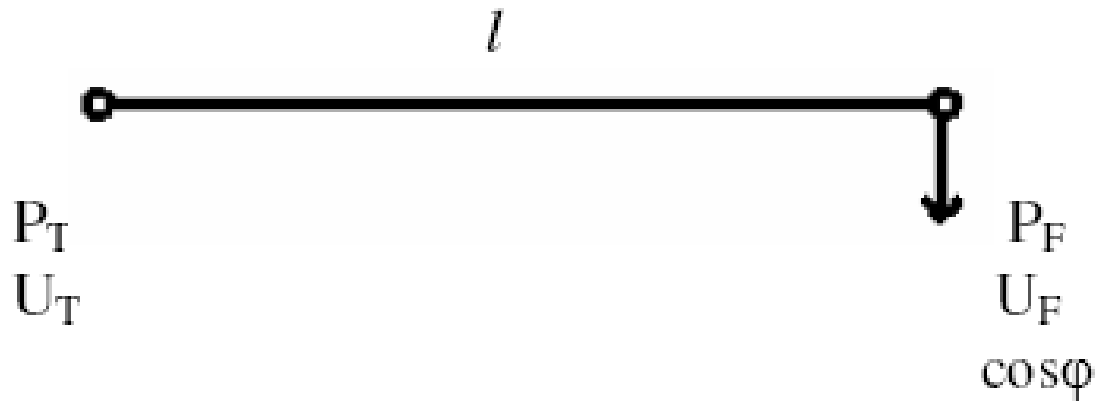

Vezetékkeresztmetszet meghatározása

Egyoldalról táplált, egyszerű, nyitott vezeték

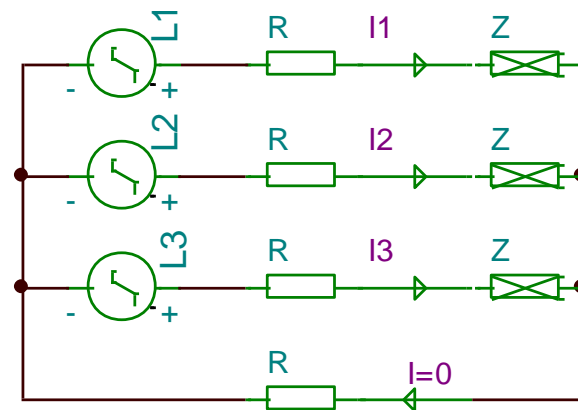
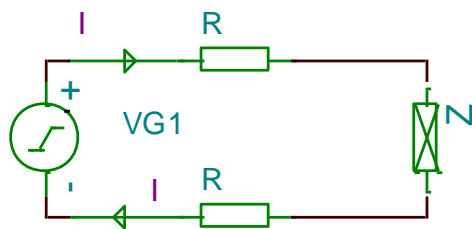
- Egyetlen fogyasztó táplálása

- Látszólagos fázisáram: $I = P_F / (U_F \cos\varphi)$
- Hatásos fázisáram: $I_W = I \cos\varphi = P_F / U_F$

Mértékadó feszültségesés (e')

- Megengedett feszültségesés: $\varepsilon[\%]$
- A feszültségesés értéke Voltban:
 $e = U_T \varepsilon / 100 = U_T - U_F$
- Egy vezetékszakra jutó feszültségesés:
  - 1f vezeték: $e' = IR \cos \varphi = e/2$
  - 3f vezeték, szimmetrikus terhelés: $e' = IR \cos \varphi = e$

Miért elég a wattos áramkomponenst figyelembe venni a feszültségesés számításakor?

Wattos fogyasztó
 $\cos\varphi=1$

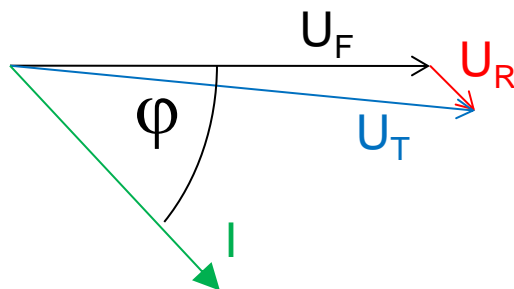
Mindhárom esetre:

$$U_T = 230 \text{ V (eff.)}$$

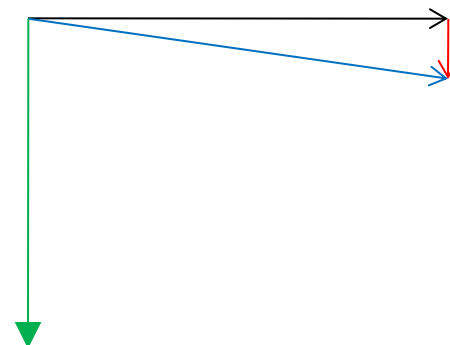
$$U_R = 11,5 \text{ V (eff.)}$$

(utóbbi a tipikus
 $\varepsilon=5\%$ -ra érvényes)

„Általános” fogyasztó
 $1 > \cos\varphi > 0$; itt: $\cos\varphi = \sqrt{2}/2$

Induktív „fogyasztó”
 $\cos\varphi=0$

A fogyasztó feszültségének effektív értéke a tényleges vektorhosszak alapján:

$$U_F = 218,5 \text{ V}$$

$$U_F = 222,012 \text{ V}$$

$$U_F = 229,856 \text{ V}$$

A fogyasztó feszültségének effektív értéke csak U_R wattos részének figyelembe vételével (tehát csak az áram wattos része által létrehozott feszültségesést nézve)

$$U_F = 218,5 \text{ V}$$

$$U_F = 221,868 \text{ V}$$

$$U_F = 230 \text{ V}$$

Elkövetett hiba (a két számított érték közti különbség osztva U_T – vel):

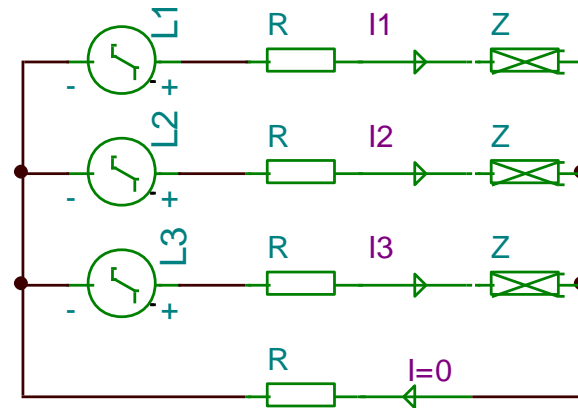
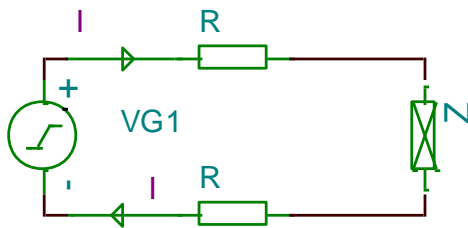
$$h = 0 \%$$

$$h = 0,624\%$$

$$h = 0,625\%$$

Mértékadó teljesítményvesztés

- Megengedett teljesítményvesztés: $\alpha[\%]$
- $p = P\alpha/100$
- egy vezetékszakra jutó telj. veszteség:
  - 1f vezeték: $p' = I^2R = p/2$
  - 3f vezeték: $p' = I^2R = p$

Méretezési feladatok

- Ismert: U_T , I (vagy P), $\cos\varphi$
- Az elosztóvezetéknek csak az ellenállását vesszük figyelembe (R), reaktanciáját (X_v) elhanyagoljuk
- A vezeték fajlagos ellenállása (ρ) és keresztmetszete (A) állandó, előbbi ismert, utóbbit kell meghatározni.

1f vezeték keresztmetszete

A tápláló vezeték keresztmetszete (A) a megengedett százalékos feszültségesés (ε) figyelembevételével:

$$e' = I_h \cdot \left(\frac{\rho \cdot l}{A} \right) = \left(\frac{\rho \cdot l}{A} \right) \cdot I \cdot \cos \varphi$$

$$e = 2 \cdot e' = I_h \cdot \left(\frac{\rho \cdot 2 \cdot l}{A} \right) = \left(\frac{\rho \cdot 2 \cdot l}{A} \right) \cdot I \cdot \cos \varphi = U_T \varepsilon / 100$$

$$A = \frac{\rho \cdot 2 \cdot l \cdot I \cdot \cos \varphi}{U_T \varepsilon / 100} = \frac{\rho \cdot 2 \cdot l \cdot I_h}{U_T \varepsilon / 100}$$

$$A = \frac{\rho \cdot 2 \cdot l \cdot I \cdot \cos \varphi}{e} = \frac{\rho \cdot l \cdot I \cdot \cos \varphi}{e'} = \frac{\rho \cdot l \cdot I_h}{e'}$$

3f esetben $e' = e$

A tápláló vezeték keresztmetszete (A) a megengedett százalékos teljesítményvesztés (α) figyelembevételével:

$$p = \frac{\alpha}{100} \cdot P_T = \frac{\alpha}{100} \cdot (P_F + I^2 \cdot R_t) = I^2 \cdot R_t$$

$$P_F = I^2 \cdot R_t \cdot \left(\frac{100}{\alpha} - 1 \right) = \frac{P_F^2}{U_F^2 \cdot \cos^2 \varphi} \frac{\rho \cdot 2 \cdot l}{A} \left(\frac{100}{\alpha} - 1 \right)$$

$$A = \rho \cdot 2 \cdot l \cdot \frac{P_F}{U_F^2 \cdot \cos^2 \varphi} \cdot \left(\frac{100}{\alpha} - 1 \right)$$

R_t a teljes vezetékhozz ellenállása, tehát 1 f esetben $2R$, 3f esetben R

A gyakorlati esetek többségében az $\alpha =$ viszonylag kicsi értékű, így $\left(\frac{100}{\alpha} - 1\right) \approx \frac{100}{\alpha}$ Ennek figyelembevételével a keresett vezető keresztmetszet:

$$A = \rho \cdot 2 \cdot l \cdot \frac{P_F}{U_F^2 \cdot \cos^2 \varphi} \cdot \frac{100}{\alpha} = \frac{\rho \cdot 2 \cdot l}{\frac{100}{\alpha}} \cdot \frac{P_F}{U_F^2 \cdot \cos^2 \varphi} = I^2 \cdot \frac{\rho \cdot 2 \cdot l}{\frac{100}{\alpha} \cdot P_F}$$

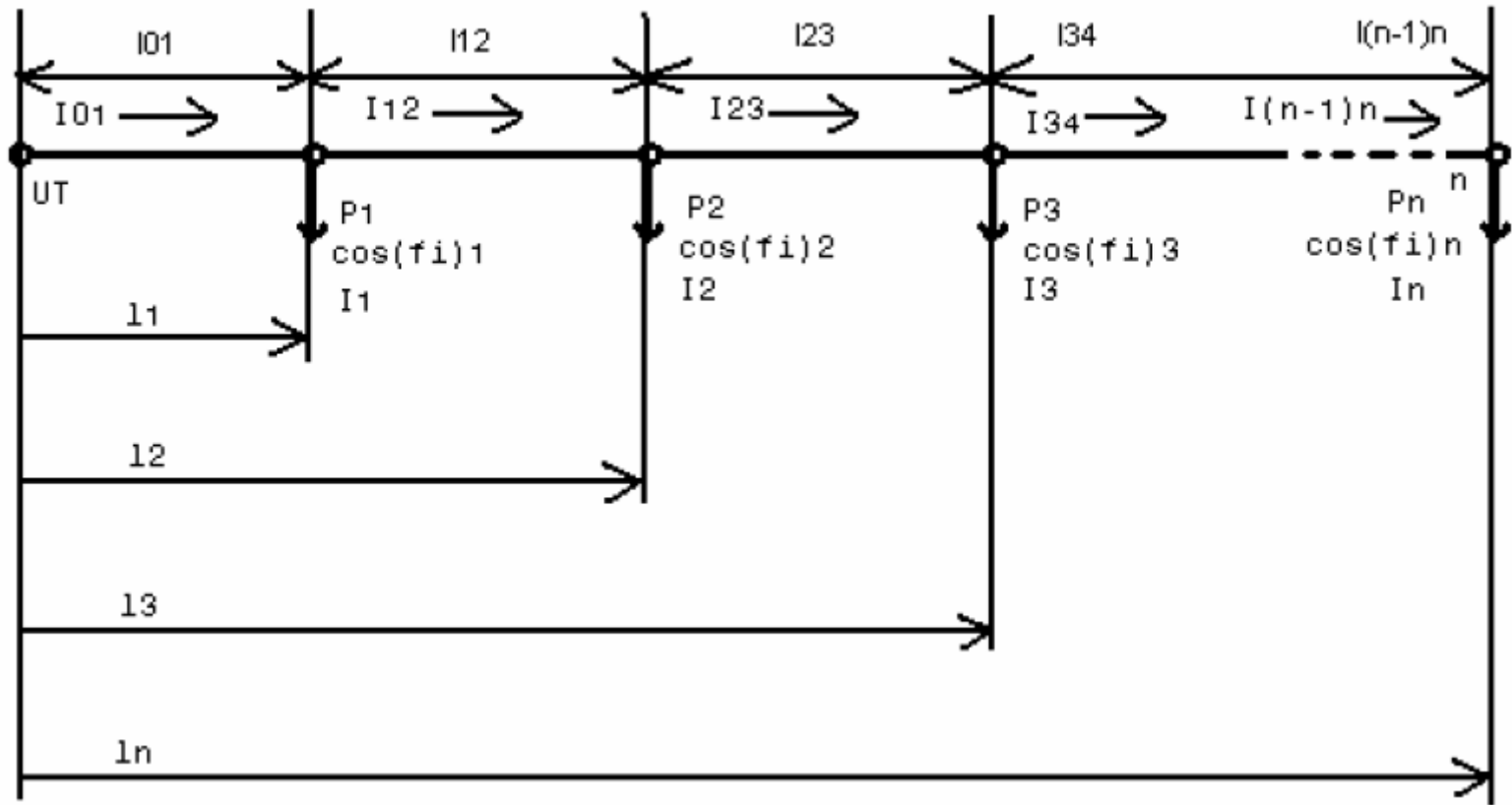
Az összefüggésbe $\rho(\Omega\text{mm}^2/\text{m})$ és $l(\text{m})$ helyettesítéssel a keresztmetszet $A(\text{mm}^2)$ -ben számítható ki. Ezt az összefüggést használjuk az egyfázisú betápláló vezetékek számítására, valamint az egyenáramú betápláló vezetékekre is, $\cos \varphi = 1$ helyettesítéssel.

3f esetben a vezeték keresztmetszete a fenti érték fele

Egy oldalról táplált vezeték, több fogyasztó ellátására

- Feltételezzük, hogy a keresztmetszet állandó

Keresztmetszet-számítás feszültségesésre

Az állandó keresztmetszetű egy-egy vezetékszakasz ellenállása:

$$R_{(k-1)k} = \frac{\rho}{A} \cdot l_{(k-1)k}$$

$$e' = \frac{\rho}{A} \cdot [I_{1w} \cdot l_{01} + I_{2w} \cdot (l_{01} + l_{12}) + I_{3w} \cdot (l_{01} + l_{12} + l_{23}) + \dots \dots \dots I_{nw} \cdot (l_{01} + l_{12} + l_{23} + \dots l_{(n-1)n})]$$

$$e' = \frac{\rho}{A} \cdot \sum_{k=1}^n I_{kw} \cdot l_k = \frac{\rho}{A} \cdot \sum_{k=1}^n I_k \cdot l_k \cdot \cos \varphi_k$$

Gyors számításokhoz alkalmazható képlet:

$$A = \frac{\rho}{e'} \cdot \sum_{k=1}^n I_k \cdot l_k \cdot \cos \varphi_k \text{ (mm}^2\text{)}, \text{ ahol}$$

e' a mértékadó feszültségesés

I_k a k-adik fogyasztói áram

$\cos \varphi_k$ a k-adik fogyasztó fázistényezője

l_k a k-adik fogyasztó távolsága a tápponttól (m)

ρ a vezető fajlagos ellenállása $\left(\frac{\Omega \cdot \text{mm}^2}{\text{m}} \right)$

Keresztmetszet-számítás feszültségesésre

Szakaszáramokkal és szakaszhosszakkal felírva:

$$e' = \frac{\rho}{A} \cdot \left[I_{01w} \cdot l_{01} + I_{12w} \cdot l_{12} + I_{23w} \cdot l_{23} + \dots \dots \dots I_{(n-1)nw} \cdot l_{(n-1)n} \right]$$

A végleges számításhoz használható képlet:

$$A = \frac{\rho}{e'} \cdot \sum_{k=1}^n I_{(k-1)kw} \cdot l_{(k-1)k} \left(mm^2 \right)$$